

Kolumni Aki Siponen

Kohti vallatonta tietorakennetta

Perustuslain 12 pykälän mukaan viranomaistiedot ovat julkisia. En ollut ennen täysin tajunnut, kuinka julkista ja läpinäkyvää valtionhallinto on. Kevään aikana ministeriössä käydyissä keskusteluissa vahvistui käsitykseni siitä, että talouden tärkein seurantatyökälu on valtiokonttorin ylläpitämä valtion raportointipalvelu Netra (www.netra.fi).

Jokainen meistä kansalaisista tietää taloudenpidosta yhtä paljon kuin ministeriön ylin johto. Kaikki olemme samanlaisessa tiedottomuuden sumussa joulukuun puolivälistä maaliskuun puoliväliin, kun Netran taloustietoja ei päivitetä.

Valtionhallinnossa on tehty paljon työtä julkisuuden, tiedon jakamisen ja tiedon käytön edistämiseksi. Organisaatio-kulttuuri ei ole kuitenkaan kokonaan muuttunut julkisuuslain 12 voimassaolovuoden aikana: suojellaan reviiiriä ja olemassa olevia valtarakenteita välttämällä tiedon jakamista; etsitään perusteita, jotta viraston tietoja ei tarvitse kertoa ministeriölle ja ministeriön tietoja valtionvarainministeriölle, erityisesti budjetti-osastolle.

Pyyntöön saada käyttöyhteys tietojärjestelmään olen useimmiten kuullut vastaukset: "Ei teillä kuitenkaan voi olla aikaa selailla tietoja" tai "Tiedot voi helposti ymmärtää väärin". Mitä jos tiedot voisikin ymmärtää oikein?

” Puolustushallinto aikoo olla eturintamassa avoimena datan tiellä. ”

Tietotekniikka näyttyy poliitikkojen puheissa edelleen lähinnä kustannuksena, vaikka Suomessa on tehty paljon vaikuttavia asioita. Verotuksen sähköistäminen on loistava esimerkki kaikkia hyödyttävästä palvelusta.

Mistä löytyy palvelun yhteiskunnallisen vaikuttavuuden analyyysi? Kuinka paljon yhteiskunta on säästänyt aikaa ja euroja? Kuinka paljon on jouduttu investoimaan? Mikä on hyötyjen ja kustannusten suhde?

Palkansaajana minun piti veroilmoitusta tarkistaessani ilmoittaa vain työmatkojen kustannukset. Olisi vielä helpompaa, jos työnantajani ilmoittaisi verottajalle työskentelypaikkani ja matka- ja hintatiedot tulisivat Matkahuollon, HSL:n ja VR:n palveluista avoimen datan standardien mukaisesti. Varttitunnin googlaaminen muuttuisi muutaman sekunnin kestäväksi klikkailuksi.

Olisin kovin tyytyväinen, jos minulla olisi työssäni käytettävissä tarpeellinen tieto toimialasta helposti uudelleen käytettävissä muodossa. Valtiovarainministeriö julkaisee joka vuosi opuksen Tietoja valtion tietohallinnosta ja jättää joka vuosi julkaisematta tiedot valtion tietohallinnosta.

Jos voisin avata Excelin, valita käskyn Tuo ulkoiset tiedot ja valita tietolähteeksi <http://valtio.fi/puolustushallinto/toiminnot/tietohallinto/kpi/>, siitä työnteke vasta alkaisi.

Kuinka paljon ilmaista analysointityötä yhteiskunnan hyödyksi saataisiin, jos kaikki perustiedot, suoritustiedot, taloustiedot, tilastot olisivat saatavissa avoimena datana. Joukkovoima muuttaisi tiedon vallattomaksi. Puolustushallinto aikoo olla eturintamassa tällaisen muutoksen läpiviennissä.

Maanantaina toukokuun 16. päivänä Yhdysvalloissa pidettiin merkittävä julkistustilaisuus: Maa julkisti kyberstrategiansa International Strategy for Cyberspace Hilary Clintonin ja kolmen muun ministerin voimin. Merkittävää on, että kyse ei ole pelkästään tietoverkkoturvallisuuden strategiasta, vaan vaurauden, turvallisuuden ja avoimuuden strategiasta.

Toivon tämän strategian ja kansainvälisen yhteistyön osaltaan auttavan internetin säilymisessä vapaana, turvallisena ja luotettavana. Vain tällä tavoin julkisen hallinnon tiedotkin säilyvät luotettavasti saatavissa.

Kirjoittaja on puolustusministeriön tietohallintojohtaja ja Tietotekniikan liiton hallituksen jäsen